

Utbildningsinspektion i Kungsängsskolans gymnasium

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Kungsängsskolan	Antal studerande
Gymnasieskola	860

Utbildningen vid Kungsängsskolan omfattar gymnasial utbildning, kommunal vuxenutbildning samt sfi utbildning (svenska för invandrare). Undervisningen i byggprogrammets karaktärsämnen är förlagd till Ösby naturbruksgymnasium. Denna inspektion avser endast gymnasieskolan.

Kungsängsskolan i Sala erbjuder utbildning på så gott som samtliga nationella program, se nedan, exklusive energiprogrammet och livsmedelsprogrammet. Hantverksprogrammet med lokala inriktningar textil, mode och hantverk introducerades under hösten 2004, men fick för få sökanden för att kunna startas.

Verksamheten är uppdelad i sex programsektorer, se nedan, med en rektor som ansvarig chef för respektive sektor. Rektorerna rapporterar i sin tur till skolans gymnasiechef, som är ansvarig chef för samtliga skolövergripande funktioner.

Programsektorerna omfattar följande program:

Sektor 1.

- Estetiska programmet med den nationella inriktningen musik och en lokal inriktning konst och formgivning (ES).
- Samhällsvetenskapsprogrammet med samtliga nationella inriktningarna (SP).

Sektor 2.

- Barn- och fritidsprogrammet (BF) med nationell inriktning pedagogisk och social verksamhet.
- Hotell- och restaurangprogrammet med den nationella inriktningen restaurang –måltidsservice (HR).
- Specialutformat medie- och kommunikationsprogram (MK).
- Medieprogrammet med inriktning medieproduktion (MP).
- Omvårdnadsprogrammet (OP).

Sektor 3.

- Handels – och administrationsprogrammet (HP).
- Individuella program med basklass och introduktionskurs för invandrare (IV), samt introduktionskurser för invandrare (IVIK).

Sektor 4

- Elprogrammet med de nationella inriktningarna elteknik och datorteknik (EC)
- Fordonsprogrammet (FP) med nationella inriktningarna personbilsteknik och maskin- och lastbilsteknik.
- Naturvetenskapsprogrammet (NV) med samtliga nationella inriktningar.

- Specialutformat samhällsvetenskapsprogram med internationell inriktning (SM).
- Teknikprogrammet med den lokala inriktningen data (TE).
- Industiprogrammet (IP).

Sektor 5

- Byggprogrammet med inriktningarna husbyggnad och måleri (BP). Måleriutbildningens karaktärsämnesdel är företagsförlagd.
- Grundläggande gymnasial vuxenutbildning.

Sektor 6

- Naturbruksprogrammet (NP), lokala inriktningar skog, jord, djur, häst och NV-natur. Utbildningen är förlagd till Ösby naturbruksgymnasium.

Det finns 150 årsarbetare på Kungsängsskolan och ca 40 på Ösby.

Kungsängsskolans lokaler är från 1970 – talet. En renovering och en större tillbyggnad av bl.a. ett nytt bibliotek gjordes 1995.

Genomförandet av inspektionen i Kungsängsskolans gymnasium

Skolverket sände den 22 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Kungsängsskolan Gymnasium har bestått av experterna Maria Bennet och Björn Bylund. Besök i Kungsängsskolan Gymnasium inleddes den 31 januari och avslutades 2 februari 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Kungsängsskolans gymnasium, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Kungsängsskolans genomfördes formella intervjuer med gymnasiechef, rektorer, elever i årskurs 1 och 3, lärare, elevvårdspersonal, studie- och yrkesvägledare, representanter för elevrådsstyrelsen samt föräldrar. Lektioner besöktes i olika program och kurser. Under besöket fördes också samtal med elever och annan personal än de formellt intervjuade.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Vid inspektionstillfället gavs inspektörerna ett intryck av att eleverna i Kungsängsskolan känner sig trygga och trivs bra i skolan, vilket bekräftades i intervjuerna med elever, personal och föräldrar. Eleverna rör sig lugnt över skolans lokaler, i korridorerna, samlingsrum, i skolcaféet och i matsalen. Eleverna och personalen uppger att elev - vuxenkontakten är trivsamt och vänligt. På skolan är det rent, snyggt och fritt från klotter, så när som på ett enstaka ställe.

Elever och föräldrar uppger att mobbning, med avseende på fysisk mobbning, aldrig eller ytterst sällan förekommer. Ett fåtal elever uppger dock att enstaka elever upplever ensamhet och utanförskap och att det inte alltid uppmärksammas. Eleverna uppger att verbala kränkningar har förekommit vid enstaka tillfällen. I dessa fall har vuxna meddelats, ingripit och försökt reda ut det hela. Av elev- och föräldrantervjuerna framgår att det också förekommer situationer där lärare uttryckt sig på sådant sätt att elever upplevt obehag och kränkning av det sagda.

Inspektörerna bedömer att skolan är trygg för de flesta elever. Men för att leva upp till läroplanens mål att skapa en social gemenskap för alla bör skolan ytterligare analysera vad som ligger bakom elevernas synpunkter och därefter agera med lämpliga åtgärder.

I Kungsängsskolans kvalitetsredovisning för läsåret 03/04, framgår att elevernas möjligheter till inflytande är goda via de formella kanalerna på skolan, som klassråd, elevråd, yrkesråd, ämneskonferens och skolkonferens. Enligt elever, personal och rektorerna tas elevråden på stort allvar och elevernas roll har successivt stärkts i rådet. Eleverna upplever att de blivit alltmer delaktiga i skolans angelägenheter både gentemot de elever de representerar och gentemot skolan i stort. Elevrådet behandlar främst frågor som gäller förbättringar av skolmat, bänkar och andra trivselrelaterade åtgärder. Som resultat av elevinflytande i elevråd och skolkonferens framgår att elevernas förslag till diverse förbättringar har hörtsammats och genomförts. Elevrådsrepresentanterna upplever dock att det är svårt att nå ut och svårt att få fler elever intresserade att delta i elevrådsarbetet. Klassråden fungerar olika bra, beroende på program, klass, och årskurs.

Skolförfattningarna ställer krav på att eleverna skall ges inflytande över sin utbildning. I Kungsängsskolan har eleverna i viss utsträckning möjlighet till så-

dant inflytande, men omfattningen varierar och är såväl lärar- som ämnesberoende. Eleverna uppger att de har små möjligheter att ha ett reellt inflytande i sin undervisningssituation, men att de i viss mån kan påverka provtider, teman, arbetstakten samt arbetssätten. Ett bra exempel på elevdelaktighet pekade ett par elever på, nämligen att de fick vara med och utvärdera en ny lärobok i fysik, innan beslut om nya inköp fattades.

En elevenkät, avseende arbetsmiljö, trivsel och elevinflytande genomförs varje år för eleverna i årskurs 2 och 3. Enkäten blir föremål för diskussion mellan klassföreståndare och elever. Resultatet av den diskussionen förs sedan till ansvarig rektor. Resultaten sammanställs klassvis, och inspektörerna fick ta del av ett par exempel på sådana resultatsammanställningar. Inspektörerna kunde inte utläsa skolövergripande resultat. Inspektörerna bedömer att elevinflytandet, avseende trivselrelaterade frågor finns på skolan, men bör stärkas avseende det egna lärandet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultat avseende normer och värden i Kungsängsskolan är godtagbart. Eleverna trivs, känner sig trygga och de upplever att mobbning aldrig eller sällan förekommer. Skolan bör dock ytterligare analysera vad som ligger bakom elevernas synpunkter på kränkning och därefter agera med lämpliga åtgärder.

Ett förbättringsområde är även att få fler elever att känna större delaktighet i skolans olika råd. Ytterligare ett område som bör förbättras är att stärka elevernas inflytande över det egna lärandet och att även där öka kunskapen om vad det innebär och omfattar, i enlighet med läroplanens intentioner.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Kungsängsskolans kvalitetsredovisning år 03-04 avseende genomströmningen i gymnasieskolan anges att 84 procent av eleverna når ett slutbetyg med fullständig eller utökad kurs. För 2003 var motsvarande andel 86,3 procent. Motsvarande värde för riket för 2003 var 79,0 procent. Andel elever med slutbetyg och godkänt i alla kärnämnen var 72,4 procent våren 2004 och 87,4 procent år 2003. Det framgick inte vid inspektionen om analyser över de försämrade resultaten görs.

Av Skolverkets statistik framgår att den genomsnittliga betygspoängen år 2003 var 13,5 (12,6 procent år 2002) mot rikets 14. Andelen elever som når minst betyget godkänt i kärnämnen svenska (98 procent), engelska (95,9 procent) och matematik (94,4 procent) är något lägre än för riket totalt år 2003. Resultaten har försämrats något mellan år 2002 och 2003. Resultaten är dock något högre när det gäller karaktärsämneskurserna A och B (99,5 respektive 98,1 pro-

cent) än för riket år 2003. År 2003 var andelen elever med grundläggande behörighet till högskola och universitet 88 procent mot rikets 89 procent.

Andelen elever med reducerat program är betydligt högre i Sala än i riket för 2003. I Sala är andelen 16,9 procent och i riket 6,7 procent. Enligt uppgift från skolan är det dessutom flera elever som i praktiken har reducerat program eftersom en del elever på de yrkesförberedande programmen inte hinner med alla kurser enligt studieplanerna och därmed tvingas avstå från dessa. Det finns alltså anledning att ifrågasätta om reducerat program används på det sätt som det är tänkt. Reducerat program innebär att en elev som på grund av studiesvårigheter har svårt att hinna med alla kurser befrias från undervisningen i en eller flera kurser som ingår i studievägen. Reducerat program skall endast användas i undantagsfall för elever med påtagliga studiesvårigheter och efter en bedömning av elevens hela studiesituation.

När det gäller projektarbetet görs redovisningar på olika sätt. Under besöket genomfördes redovisning av ett projektarbete av eleverna i aulan inför elever i andra årskursen och lärare. Skolövergripande resultatsammanställningar av projektarbeten saknas.

Eleverna uppgav i intervjuerna att de oftast känner till kraven för att få ett visst betyg, däremot har de inte så stor kunskap om kursmålen. Eleverna uppger att kunskapen om målen och kriterierna varierar mellan program, lärare och kurser. Programmålen är i ringa grad kända av eleverna. Såväl eleverna och lärare uppger att kursmålen och tillhörande betygs-kriterier delges eleverna i olika omfattning och på olika sätt. För att eleverna, som läroplanen uttrycker det, ska ha möjlighet att ta ansvar för sina studier krävs att skolan delger eleverna målen för utbildningen och inspektörerna bedömer att elevernas kännedom om dessa behöver förbättras.

Föräldrar och elever uttryckte att eleverna i allmänhet har lust att lära och gärna gå till skolan. På de besökta lektionerna som inspektörerna besökte arbetade eleverna bra.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resultat avseende kunskaper är bra i vissa avseenden men bör förbättras i andra. Inspektörerna bedömer vidare att skolan bör analysera skolans resultat ytterligare liksom skälet till varför reducerat program utnyttjas i så stor omfattning. Skolan bör förbättra arbetet med att delge alla elever målen för utbildningen. Sättet att hantera reducerat program är inte förenligt med författningsbestämmelserna.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

På Kungsängsskolan finns flera formella organ för samverkan med eleverna. Klassråd, elevråd, yrkesråd, ämneskonferenser och skolkonferenser är exempel på sådana.

Skolledningen kallar till klassråd tre gånger per termin, enligt gymnasiechefen. Protokollen lämnas till expeditionen och läses av hela skolledningen. Eleverna i skolans elevrådsstyrelse uppger i intervjuerna att de tycker att det är svårt att nå ut och engagera fler elever till skolans råd. Varje klass utser representanter till elevrådet, men elevrådets verksamhet är trots det relativt okänd för många elever. Många elever bryr sig inte, förstår inte vad som gäller, är nöjda i stort, tror inte att de kan påverka, hinner inte mm. Delaktigheten varierar på de olika programmen. Enligt gymnasiechefen erbjuds eleverna elevrådsutbildning.

Skolkonferenserna hålls ca 4 gånger per läsår, och upplevs vara det forum ”där allting händer”, som eleverna uttryckte det. Eleverna uppger att de får många av sina förslag hörsammade och anser att samarbetet med vuxna fungerar bra. Gymnasiechefen leder skolkonferensen. Kungsängsskolan har ett elevskyddsombud.

Under 2004 har en ”handlingsplan mot kränkande särbehandling och mobbning” tagits fram och diskuterats på två studiedagar där all personal deltog. Eleverna har också processat planen i klassråd. Den är kopplad till en sammanställning av elevernas klassrådsprotokoll och utgör ett underlag för skolans fortsatta arbete med det demokratiska uppdraget. Rektor uppger att alla nyanställda får ett häfte, där skolans policy- och handlingsprogram finns samlade. Intervjuerna med personalen antyder dock att underlaget inte är känt i hela personalgruppen. Inspektörerna ser det pågående arbetet både som positivt och nödvändigt för att kunna uppfylla kraven i såväl skollag som läroplan på att förebygga och åtgärda alla former av kränkningar.

Inspektörerna bedömer att värdegrundsarbetet är bra och sker kontinuerligt, men de aspekter som bedömdes under område 1 behöver uppmärksammas. På yrkesprogrammen har man utöver det kontinuerliga värdegrundsarbetet lagt in extra undervisning i ämnet religion inom ramen för ”livskunskap”. På de teoretiska programmen har extra timmar för livskunskap lagts in på Idrott och Hälsa kurs A.

Elevhälsoteamet på Kungsängsskolan består av en kurator, två skolsköterskor, på 60 respektive 40 procents tjänst och en skolläkare som finns på skolan var 14:e dag. Samtliga elever i åk 1 kallas till hälsosamtal, som även omfattar en hälsokontroll. I hälsosamtalet görs bl.a. en elevenkät som underlag för elevens hälsoprofil. Till alla elever i åk 1 skickas även en hälsodeklaration, som eleverna skickar tillbaka till skolhälsovården att utvärdera och arkivera. Teamet genomför även enkäter kring frågor såsom stress, rökning, droger samt mobbning. Elevhälsoteamet har nära samarbete med skolans två studievägledare.

Skolans kurator framförde att antalet elever som söker tid för samtal ökar ständigt. Behovet är växande i alla årskurser och tiden för samtal räcker inte till för att möta alla elever.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete avseende elevernas arbetsmiljö och delaktighet är bra i flera avseenden. Skolan har t.ex. flera formella organ där elevsamverkan sker på ett bra sätt. Fler elever bör dock gö-

ras delaktiga till exempel genom att öka elevernas kunskap om vad delaktighet och inflytande innebär och vad det omfattar. Skolan bör skapa rutiner för ett strukturerat arbete med elevinflytande. Skolans handlingsprogram mot kränkande behandling bör omfatta alla former av kränkningar och göras känt bland berörda.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Inspektörerna fick ta del av ett fåtal lokala konkretiserade kursmål som är olika utformade. Lärarna uppger i intervjuerna att de nationella kursmålen diskuteras ibland och i första hand, avseende kärnämnen, och att dessa diskussioner varierar beroende på program, ämne och kurs. Inspektörerna kan konstatera att undervisningens innehåll och genomförande varierade i mycket stor utsträckning mellan lärare i samma kärnämneskurs. Inspektörerna bedömer att man på skolan behöver diskutera och analysera undervisningsmetoder och innehåll.

Elever från olika program läser kärnämneskurser i samma grupper, för att undervisningen för elever från program med få elever skall fungera på ett bra sätt. På IV-programmet får eleverna varva sina studier med praktik, och uppges få ta stor del i studieplaneringen. Eleverna arbetar ämnesövergripande på främst yrkesprogrammen, medan inom de teoretiska programmen sker ämnesövergripande arbete mer sällan och då i samband med vissa teman och i projektarbeten. Lärare arbetar huvudsakligen inte i programarbetslag utan mer i anknytning till ämnet. Inom SM, SP, EC, FP och IV programmen kunde inspektörerna iaktta en hög grad av individualisering under lektionsbesöken, speciellt inom karaktärsämneskurserna.

Eleverna deltog i samtliga nationella prov under 2004. Lärarna säkerställer kvaliteten i bedömningarna genom att byta de nationella proven i svenska och matematik sinsemellan, varefter men sedan diskuterar resultatbedömningen. I svenska finns även en nätverksgrupp med företrädare från länets alla gymnasieskolor. Eleverna uppger att de får utvärdera sin undervisning efter en avslutad kurs men att utvärderingen varierar till utformning och omfattning beroende på program, lärare och kurs. Eleverna är i stort nöjda med den utvärdering som görs. Eleverna uppger att vissa lärare har tagit fasta på utvärderingen och anpassat undervisningen efter elevernas synpunkter på ett bra sätt. Utvecklingssamtal sker mellan elev och respektive lärare en gång per termin eller oftare om eleven så vill. Rektörerna uppger att alla elever har en individuell studieplan.

Inspektörerna bedömer att det sker diskussioner i vardagsarbetet om undervisningsmetoder, bedömningar och arbetssätt mellan lärare, men aktiva ämnesö-

vergripande diskussioner samt en hög grad av lärarsamarbete sker främst i tre arbetslag på skolan (Fordonsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet med internationell inriktning och det individuella programmet). Skolan saknar en strategi för hur lärarsamarbetet skall utvecklas till att bl.a. omfatta utformningen av lokala mål och betygskriterier i såväl kärn- som karaktärsämnen på alla program.

Enligt gymnasieförordningen skall en elev ges stödundervisning om skolan kan befara att eleven inte kommer att nå de kunskapsmål som finns i kursplanerna eller om eleven behöver särskilt stöd av andra skäl. Skolan har en läs- och skrivstudio där elever med behov av stöd främst i engelska, matematik och svenska får hjälp. I intervjuerna framkom att studion utgör ett mycket bra stöd för många av skolans elever. Studion är öppen varje dag och eleverna kan komma spontant dit eller också kan de boka tid i studion i samband med ordinarie undervisningstid eller på annan ledig tid under dagen. Elever som riskerar att inte nå målen i övriga ämnen erbjuds stöd av respektive lärare, men omfattningen är i hög grad lärar- och kursberoende. Åtgärdsprogram upprättas om det framkommer uppgifter om att en elev behöver särskilda stödåtgärder. Rutinen för att upptäcka behovet och upprättande av åtgärdsprogram är regelbundna möten mellan lärare, klassföreståndare och skollledning.

Inspektörerna bedömer att skolan har ett forum, i form av en läs- och skrivstudio, som på ett mycket bra sätt tillgodoser stödbehovet. Stöd erbjuds och ges till alla elever i någon form om elever riskerar att inte nå målen, men skolan bör analysera om det ges stöd i tillräcklig omfattning. Inte minst med tanke på skolans försämrade resultat i vissa avseenden samt på vad som skrivs om reducerat program under område 4.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen i vissa avseenden är bra. Alla elever som behöver stöd i engelska, matematik och svenska får bra hjälp i läs- och skrivstudio. Skolan bör dock analysera behovet av stödet i alla ämnen. Skolan bör också utveckla strategier för att skapa forum för diskussioner och utveckling t.ex. avseende målformuleringar, bedömningsfrågor, utvärderingar av undervisning och undervisningsmetoder.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Gymnasiechefen på Kungsängskolan har det övergripande ansvaret för skolans hela verksamhet. Gymnasiechefen deltar i möten med förvaltningschefen och har även kontakt med Barn- och utbildningsnämnden och deltar på nämndens möten. Gymnasiechefen har sitt arbetsrum på Kungsängsskolans expedition

och träffar därför rektorerna där dagligen. En eftermiddag per vecka har man ett skolledningsmöte. Rektorerna och gymnasiechefen uppger att de har mycket gott samarbete. Enligt skolans organisationsplan har varje rektor ansvaret för den pedagogiska ledningen av sina respektive program. Rektorerna uppges av föräldrarna, eleverna och i personalen, vara kända och förtrogna med den verksamhet de leder. Gymnasiechefen och rektorerna uppger att det på grund av skolans storlek (många program och ett relativt litet antal elever) är svårt att forma arbetslag med rimlig arbetsbelastning för lärarna. Det finns framförallt tre arbetslag som har hittat formerna för ett fungerande pedagogiskt utvecklingsarbete. I lärarintervjuerna uppges att ansvaret för den pedagogiska utvecklingen på skolan i första hand ligger på lärarna själva, på deras initiativ, kunskap och utvecklingsbenägenhet. Även schemat och tjänstefördelningen styr den pedagogiska utvecklingen. Inspektörerna bedömer att skolans ledning är väl förtrogen med den verksamhet de leder, men att den pedagogiska ledningen kan utvecklas ytterligare.

I "Kungsängsskolan – arbetsplan för 2004-2005" anges att de nationella styrdokumenterna samt kommunens skolplan utgör målen för skolans utbildningar. Arbetsplanen är kompletterad med en kompetensutvecklingsplan samt med ledningens policy där ledningen övergripande uttrycker vilka områden man vill arbeta med. Planen innehåller inte någon beskrivning över hur de fastställda målen skall nås, vilket gymnasieförordningen ställer krav på. I lärarintervjuerna uppges att arbetsplanen inte är väl känd och ses inte som ett "levande dokument" som skall fungera som stöd i det pedagogiska vardagsarbetet.

Kungsängsskolan har en kvalitetsredovisning för läsåret 2003- 2004, som följer förvaltningens övergripande mall för alla utbildningsverksamheter i Sala kommun. Enligt intervjuer har kvalitetsredovisningen utformats av skolans ledning och endast ett fåtal personer var delaktiga i arbetet. Kvalitetsredovisningen är inte är känd i någon högre utsträckning. Kvalitetsredovisning bygger på ett par av målen i den föregående redovisningen, samt anger andelen elever som har nått de nationella kunskapsmålen. Kvalitetsredovisningen saknar dock beskrivning av de åtgärder man avser att vidta för att öka måluppfyllelsen, vilket förordningen om kvalitetsredovisning kräver. Av kvalitetsredovisningen framgår att viss uppföljning har gjorts, men skolan saknar struktur för att övergripande utvärdera och följa upp verksamheten.

Elevernas frånvaro i alla ämnen följs upp på skolan. Stor frånvaro i Idrott och hälsa har uppmärksammats i kvalitetsarbetet och man arbetar medvetet på olika sätt för att öka elevernas närvaro på idrottslektionerna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att styrningen och ledningen av Kungsängsskolan gymnasium är acceptabel. Ledningen bedöms vara förtrogen med verksamheten de leder, men bör stärka den pedagogiska ledningen bl.a. avseende de områden som belyses i område fyra. Skolan behöver utveckla övergripande rutiner för systematisk uppföljning och utvärdering. Kvalitetsredovisningen och arbetsplanen bör innehålla alla de delar författningen ställer krav på.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Kungsängsskolan har ett brett utbud av olika utbildningar. Eleverna erbjuds en allsidig utbildning i enlighet med gymnasieförordningen. Utbudet av kurser, såväl valbara som individuella, är stort, speciellt inom elprogrammets karaktärsämnesdel. Eleverna har tillgång till undervisning i svenska som andraspråk och modersmål. Skolan har ett samarbetsavtal med Västerås, som erbjuder de nationella program som Kungsängsskolan inte har.

Enligt rektorerna, kan skolan ta emot elever med funktionshinder, dock inte i alla salar.

Elever informeras om studievägar inom skolan och i andra skolor samt om studier efter gymnasieskolan genom de Studie och yrkesvägledare (syv) som finns tillgängliga i skolan. Alla elever får information i årskurs 1, inför val till årskurs 2 och samt i årskurs 3 inför högskolestudier och arbetsliv. Studiebesök på högskolorna i Uppsala och i Mälardalen erbjuds avgiftsfritt alla elever i årskurs 3.

Skolan har flera informationskanaler. Föräldramöten hålls i årskurs 1 och 2, som uppges ge bra allmän information. Vid intervjuerna framkom dock att det vid föräldramöten också erbjuds utvecklingssamtal. Lärarna sitter på olika ställen och föräldrarna får ställa sig på kö för att få tala med lärarna. Detta system, uppger föräldrarna, fungerar inte särskilt bra, då tiden inte räcker till för att få träffa alla lärare. Det framkom även att föräldrarna anser att informationen mellan utvecklingssamtalen avseende elevernas kunskapsutveckling kan förbättras.

Kungsängsskolan har ett specialutformat samhällsvetenskapsprogram med internationell inriktning. Inom programmet ingår en obligatorisk planerad resa till Tanzania. Trots att skolan avsätter pengar till denna resa uppger rektor/skolledningen att eleverna kommer att behöva betala ca tre tusen kronor per elev för resan. Detta inte är förenligt med skollagens krav på en avgiftsfri utbildning. Av skollagen framgår att det endast får förekomma enstaka inslag i verksamheten som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektionen att eleverna har en god tillgång till utbildning. Informationen till föräldrar och elever om möjligheter till olika val av kurser, skolor och utbildningsvägar bedöms som bra. Informationen mellan

utvecklingssamtalen bör dock blir bättre föräldrarna bör ges möjlighet att träffa alla lärare vid utvecklingssamtalen.

Det är inte acceptabelt att utbildningen är avgiftsbelagd.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

På Kungsängsskolan har 86 procent av personalen pedagogisk utbildning. De tjänster som innehas av personal utan pedagogisk utbildning utlyses en gång per år. I "Kungsängsskolans arbetsplan för 2004 – 2005", finns en plan för kompetensutvecklingen, där huvudsyftet med kompetensutvecklingen uppges vara att utveckla skolan och göra den bättre. I intervjuerna med personalen framkom att kompetensutveckling ges, men i relativt liten omfattning.

Skolan har ett stort, och välutrustat bibliotek. Elever och lärare har tillgång till biblioteket som är en integrerad del av den pedagogiska verksamheten och undervisningen. Eleverna har tillgång till datorer såväl på biblioteket som i olika klassrum. Lokaler och kringtytor för yrkesprogrammen är ändamålsenliga. Skolans idrottshall uppfattas av en del elever som alltför liten för att utöva och utöka idrottsaktiviteterna efter alla önskemål. En satsning i detta arbete är ett nyinstallerat gym som komplement till idrottssalen. Det nya gymmet är mycket uppskattat.

Läromedlen är tidsenliga och delvis helt nya i t.ex. kemi A och fysik A.

Sammanfattningsvis bedömer Skolverkets inspektörer att skolans resurser är goda.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Kungsängsskolan i flera avseende är bra. Inspektörerna vill lyfta fram den trivsamma och trygga miljön som råder på skolan samt den elevsamtalverkan som i många avseenden sker på ett bra sätt. Inspektörerna vill även framhålla skolans läs – och skrivstudio.

Det finns dock ett antal områden som bör förbättras:

Normer och värden

- Analyser av elevernas synpunkter på kränkningar bör göras och eventuella åtgärder vidtas därefter.
- Skolan bör arbeta med att flera elever känner sig delaktiga i skolans olika råd.
- Elevernas inflytande över det egna lärandet och kunskapen om vad det innebär och omfattar bör stärkas.

Kunskaper

- Analyserna av skolans resultat i olika avseenden bör utvecklas.
- Elevernas kunskaper om målen för utbildningen bör förbättras.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Skolan bör skapa rutiner för ett strukturerat arbete med elevinflytande.
- Skolans handlingsprogram mot kränkande behandling bör omfatta alla former av kränkningar och göras känt bland berörda.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- En analys av stödbehovet hos eleverna i samtliga ämnen bör göras.
- Skolan bör utveckla den pedagogiska verksamheten genom att utveckla strategier och skapa förnyade diskussioner kring hur de nationella styrdokumenterna kan utgöra en grund för undervisningens genomförande.

Styrning och ledning

- Den pedagogiska ledningen av skolan bör stärkas.
- Skolan bör förstärka arbetet med systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten.
- Kvalitetsredovisningen och arbetsplanen bör utformas så att de omfattar alla de delar författningen ställer krav på.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas:

Kunskaper

- Sättet att hantera reducerat program är inte acceptabelt eftersom det endast i undantagsfall skall användas för elever med påtagliga studiesvårigheter och efter en bedömning av elevens hela studiesituation (5 kap. 23 § gymnasieförordningen).
- Delar av utbildningen avgiftsbelagd, vilket inte är förenligt med skollagens krav på en avgiftsfri utbildning (4 kap. 4 § skollagen).

Datum

Ort

2005-05-02

Stockholm

Maria Bennet

Björn Bylund